

VIJEĆU FILOZOFSKOGA FAKULTETA

PREDMET: Izvještaj Komisije za ocjenu radne verzije doktorske disertacije kandidatkinje Elmile Resić pod naslovom *Elipsa u složenoj rečenici u bosanskom jeziku*

U skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo, članom 40 Pravila studiranja za treći ciklus studija na Univerzitetu u Sarajevu i Odlukom Senata Univerziteta u Sarajevu broj 01-11-100/24 od 26. 6. 2024. godine imenovana je Komisija za ocjenu radne verzije doktorske disertacije kandidatkinje Elmile Resić pod naslovom *Elipsa u složenoj rečenici u bosanskom jeziku* u sastavu:

1. dr. Halid Bulić, vanredni profesor, predsjednik,
2. dr. Ismail Palić, redovni profesor, član,
3. dr. Nedžad Leko, profesor emeritus, član.

Na osnovu temeljitog pregleda i analize korigirane radne verzije doktorske disertacije *Elipsa u složenoj rečenici u bosanskom jeziku* kandidatkinje Elmile Resić (u nastavku: doktorska disertacija) Komisija podnosi Vijeću Filozofskog fakulteta podnosi sljedeći

IZVJEŠTAJ

I

Doktorska disertacija koja je predmet ovog izvještaja i ocjene obaseže ukupno 217 stranica kompjuterskog ispisa (veličina stranice A4, veličina slova 12, prored 1,5). Sastoji se od četiriju poglavlja koja čine *Uvod* (str. 7–19), *Fenomen elipse: sintaksički i semantički pristupi* (str. 20–53), *Eliptične konstrukcije u glagolskoj domeni rečenice* (str. 54–77), *Elipsa glagolske fraze u bosanskom jeziku* (str. 78–185) te *Zaključka* (str. 186–197), *Sažetka* (str. 198), *sažetka na engleskom jeziku* (str. 199) i *popisa literature* (str. 200–217).

Uvod je podijeljen na više tematskih cjelina, i to: 1.1. *Predmet istraživanja*, 1.1.1. *Elipsa u složenoj rečenici u bosanskom jeziku*, 1.2. *Cilj i zadaci istraživanja*, 1.3. *Teorijski okvir*, 1.4. *Metodologija rada*, 1.5. *Hipoteze*, 1.5.1. *Opća hipoteza*, 1.5.2. *Pomoćne hipoteze*, 1.6. *Kratak pregled dosadašnjih istraživanja elipse u bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku* i 1.7. *Struktura rada*. U ovom dijelu kandidatkinja definira predmet istraživanja, navodi i obrazlaže ciljeve i zadatke istraživanja, usvaja i razrađuje teorijsko-metodološki pristup, postavlja hipoteze te se osvrće na historijat problema istraživanja unutar južne slavistike. Elipsa uključuje različite vrste strukturno nepotpunih iskaza, što znači da ostvarena jezička struktura

ne sadrži jedan dio koji je inače normalno zastupljen u njoj. Elipsa postoji u svakom jeziku, ali se jezici međusobno razlikuju po mehanizmima koji upravljaju elipsom, pa prema tome i po tipovima eliptičnih konstrukcija. Fenomenu elipse u ovoj se disertaciji pristupa s teorijsko-metodoloških polazišta generativne gramatike, odnosno njezine verzije poznate kao minimalistički program (minimalizam). U opisu i analizi korišteno je više naučnoistraživačkih metoda kao što su dekriptivna metoda, metoda analize i sinteze, komparativno-kontrastivna metoda, deduktivna metoda, induktivna metoda i dr. Opća je hipoteza rada da se elipsa koja obuhvata glagolsku frazu u složenoj rečenici u bosanskom jeziku dešava iznad vP projekcije u hijerarhijskoj strukturi rečenice. Ovaj je tip elipse licenciran (omogućen) leksički popunjenim upravnim članom Pol⁰, koji je nosilac obilježja relativnog polariteta i manifestira se kao Pol+ (obilježje [isto]) ili Pol- (obilježje [suprotno]). Kandidatkinja uz to postavlja i tri pomoćne hipoteze: (1) svaki glagolski element koji nosi interpretativno obilježje relativnog polariteta može biti licensor elipse bez obzira na to da li se javlja u finitnom ili nefinitnom obliku; (2) obilježja relativnog polariteta [isto] i [suprotno] mogu biti provjerena na osnovu sintaksičkog ili semantičkog odnosa među relevantnim elementima strukture; (3) elipsa se dešava u trenutku derivacije koji nastupa nakon *Spell-outa*, a prije fonetskog predstavljanja. U južnoslavističkoj literaturi elipsa je samo djelimično opisana, a poseban je nedostatak to što opisi ne slijede jasno definiran teorijsko-metodološki okvir. Cilj je ove disertacije ponuditi opis elipse glagolske fraze na nivou složene rečenice u bosanskom jeziku. Nastoji se pokazati kakvi se sintaksički, značenjski te informacijski odnosi uspostavljaju između elidiranog elementa i antecedenta i u kojim je uvjetima VP elipsa moguća.

U drugom poglavlju ove disertacije donosi se pregled historijata teorijskog razmatranja elipse u lingvistici. Posebna se pažnja poklanja interpretacijama elipse koje pripadaju XX stoljeću i gdje se nastoji što preciznije odrediti nepotpunost kao ključno obilježje svih eliptičnih konstrukcija. Nepotpunost se u tim tumačenjima razumijeva kao izostavljanje dijela strukture koji je gramatički obavezan i taj pristup uglavnom anticipira savremene teorije elipse. Pored preciznog određenja nepotpunosti ukazuje se na još jedno važno obilježje eliptičnih konstrukcija, a to je nadoknadivost koja je omogućena anaforičnom prirodom eliptičnih konstrukcija. U teorijama elipse iz XX stoljeća eliptične se konstrukcije razumijevaju kao anafore čiju interpretaciju određuje kontekst. U daljnjoj razradi i razvoju teorija elipse u XX stoljeću uobličila su se dva temeljna pristupa – strukturni (sintaksički) i nestrukturni (semantički). Strukturni pristup insistira na postojanju cjelovite strukture na mjestu elipse, dok se nestrukturni pristup zasniva na pretpostavci da je minimum strukture dovoljan za posredovanje između fonologije i značenja i da sintaksičku strukturu nekog iskaza čini samo ono što je površinski realizirano. U usporednoj analizi kandidatkinja je potvrdila početnu pretpostavku da se radi o vrlo složenoj i heterogenoj jezičkoj pojavi kojoj se u opisu nužno mora pristupati uzimajući u obzir i sintaksičku i semantičku dimenziju. Sintaksički pristupi, čije je glavno polazište premisa da na mjestu elipse postoji cjelovita sintaksička struktura, pokazuju se neprimjerenim u situacijama gdje ne postoji mogućnost jasnog povezivanja elipse s antecedentom. S druge strane semantički pristupi, koji na mjestu elipse postuliraju prazninu, a za njezinu identifikaciju uzimaju dovoljnim semantički paralelizam na nivou logičke forme, susreću se s problemom interpretacije elipse onda kad je izraženo djelovanje sintaksičkih pravila i ograničenja. Poredeći primjere iz engleskog jezika s odgovarajućim primjerima iz

bosanskog jezika, kandidatkinja zaključuje da je najveći broj sintaksičkih pravila koja vrijede za engleski jezik primjenjiv i u bosanskom jeziku, što upućuje na zaključak da elipsa nije izvorno generirana kao prazna kategorija i da transformacije koje omogućavaju elipsu nisu proizvoljne. Na kraju ovog poglavlja kandidatkinja kratko predstavlja i hibridne pristupe koji u promatranje elipse uključuju perspektivu diskursa.

Treće poglavlje donosi pregled različitih vrsta eliptičnih konstrukcija u glagolskoj domeni rečenice, budući da je istraživački fokus u ovoj doktorskoj disertaciji na elipsi glagolske fraze. Ovdje se daje osvrt na tipove elipse poznate kao *pseudogapping*, *gapping* i *sluicing*, uz kratko objašnjenje odgovarajućih teorijskih pristupa. Objašnjeni su obrasci po kojima se navedene eliptične konstrukcije ostvaruju i ukazano je na specifične uvjete od čijeg ispunjenja zavisi mogućnost elidiranja. Budući da se u okviru elipse predikata neke eliptične konstrukcije interpretiraju kao podtipovi elipse glagolske fraze, predstavljene su najznačajnije komparativne analize u kojima su istaknute razlike i sličnosti između VP elipse i *pseudogappinga*, s jedne strane, te *pseudogappinga* i *gappinga*, s druge strane. Jedno od značajnijih pitanja tiče se formalnih razlika među eliptičnim konstrukcijama i njihove relacije prema značenju, odnosno njegovu pomjeranju ili promjeni. Time je istaknuta potreba uključivanja obavijesne strukture u analiziranje sintaksičkih konstrukcija koje su naizgled vrlo slične. U nekim novijim pristupima pomjeranje ostatka u *pseudogappingu* objašnjava se obavijesnim razlozima, a u procesu intenzivnog proučavanja utjecaja obavijesne strukture na mogućnost elidiranja i *gapping* se počinje analizirati kao konstrukcija u kojoj je ostatak nosilac fokusa, pri čemu je fokusirani element u odnosu kontrasta prema paralelnom elementu u antecedentu. Na kraju trećeg poglavlja daje se pregled *sluicinga*, klauzalne elipse u kojoj se elidira sve osim wh-fraze, koja se pomjera u poziciju specifikatora komplementizatorske fraze CP. Kandidatkinja je u ovom poglavlju uspjela stvoriti opću sliku elipse koja uključuje predikatske konstrukcije te ukazati na specifične uvjete koji dopuštaju ili blokiraju elipsu u jeziku.

Četvrto poglavlje, koje je centralno, najvažnije i najduže, započinje usporednim pregledom strukture bosanskoga i engleskog jezika. Razlog je tome činjenica da je VP elipsa u engleskome vrlo detaljno istražena, a kandidatkinja se opredijelila iskoristiti u osnovi iste teorijske postavke i metodološke postupke u analizi odgovarajućih struktura u bosanskom jeziku. U središtu je zanimanja, razumljivo, glagolska fraza i njezina struktura. Ukazuje se na zajednička strukturna obilježja engleskoga i bosanskog jezika (koji pripadaju tzv. SVO jezicima), a skreće se pažnja i na razlike koje se tiču glagola i imenica i njihovih sistema (npr. razlike u inventaru pomoćnih glagola, glagolske enklitike, vrlo razvijena fleksija kod imenica u bosankome). Kad su posrijedi pomoćni glagoli u bosanskome, iznesena je pretpostavka da postoji zasebna projekcija AuxP, gdje su u poziciji upravnog člana Aux⁰ izvorno generirani pomoćni glagoli. Utvrđeno je da je krajnja pozicija u koju se pomoćni glagoli sintaksički pomjeraju upravo pozicija T⁰, dok se enklitički oblici pomoćnih glagola mogu pomjerati sintaksički i postsintaksički. Postsintaksičko pomjeranje omogućava onim klitikama koje sintaksički nisu u drugoj poziciji da se pomjere u drugu poziciju u svojoj intonacijskoj frazi. Usporednoj analizi podvrgnuti su i leksički glagoli te su ustanovljene razlike: u engleskom jeziku ovi su glagoli izvorno generirani vrlo nisko u strukturnom stablu i ne pokazuju mogućnost pomjeranja (osim tzv. kratkog pomjeranja), a u bosanskom jeziku ti se glagoli u

procesu provjeravanja obilježja mogu pomjeriti do T^0 . Također je uočeno da se ni pomoćni ni leksički glagoli u bosanskom jeziku ne moraju pomjerati u poziciju Agr_s^0 , odnosno da do provjeravanja obilježja relevantnih za uspostavljanje kongruencije između subjekta i predikata može doći na osnovu relacije *Agree*.

Glagolska fraza u bosanskom jeziku organizirana je u skladu s theta-kriterijem, teorijom prominentnosti i hijerarhijom theta-uloga. Glagol u funkciji glave fraze pripisuje theta-uloge unutrašnjim argumentima, pri čemu svaki argument može imati samo jednu theta-ulogu. Theta-uloga teme strukturno se realizira u poziciji komplementa upravnog člana, dok se theta-uloga cilja realizira u poziciji specifikatora VP fraze. Argument s theta-ulogom cilja u bosanskom se jeziku smješta u višu poziciju u odnosu na onu u kojoj se generira argument teme zbog toga što u linearnom poretku dativni argument (cilj) normalno prethodi akuzativnom (tema), a obavezno kad su oba izražena enklitikama. Usvajajući rašireno mišljenje da glagol na osnovu svoga leksičkog unosa ne pripisuje direktno tematsku ulogu agensa, kandidatkinja pristaje uz tumačenje da se agentivni subjekt u bosanskom jeziku izvorno generira u poziciji specifikatora funkcionalne projekcije vP , čiji upravni član v^0 uzima VP kao svoj komplement. U određivanju pozicije adjunkta u glagolskoj frazi preuzeta je hipoteza o slobodnom dodavanju ovih strukturnih elemenata kao i hipoteza o njihovoj hijerarhijskoj organizaciji.

U nastavku četvrtog poglavlja kandidatkinja predstavlja osnovnu strukturu rečenice u bosanskom jeziku, koja je sastavljena od tri domene – VP domene, TP domene i CP domene. Polazeći od tumačenja da se obavijesna obilježja direktno preslikavaju na sintaksičku strukturu u vidu relevantnih funkcionalnih projekcija, CP domena u bosanskom jeziku može sadržavati frazu topika TopP, koja je rekurzivna, i frazu fokusa FocP. K tome svaka od triju temeljnih domena u bosanskom jeziku može biti proširena uvođenjem dodatnih morfološki ili informacijski uvjetovanih projekcija (npr. TP domena frazom negacije NegP). U strukturno predstavljanje rečenice uvrštena je i fraza polariteta PolP, pri čemu ova fraza u bosanskom jeziku ne uključuje negacijsku frazu NegP. Kandidatkinja zastupa mišljenje da je moguće govoriti o dvjema različitim frazama polariteta – frazi relativnog polariteta PolP, koja je u vezi s obavijesnim fokusom i nalazi se u TP domeni, i frazi apsolutnog polariteta $PolP_{Aps.}$, koja je povezana s kontrastivnim fokusom, emfatičnošću i istinosnom vrijednosti, a pozicija joj je u CP domeni – te o frazi negacije NegP. S obzirom na činjenicu da elipsu može licencirati element koji u derivaciju ulazi u nefinitnom obliku sve dok je taj element nosilac interpretativnog obilježja relativnog polariteta, zaključuje se da je PolP fraza hijerarhijski niža od TP fraze, odnosno da upravni član T^0 uzima PolP kao komplement.

Analiza VP elipse u bosanskom jeziku u ovoj je disertaciji uključila ispitivanje mogućnosti elidiranja glagolske fraze iza pomoćnih, modalnih i faznih glagola. Istraživanje je potvrdilo da je u bosanskom jeziku VP elipsa moguća iza svih navedenih vrsta glagola ako su oni nosioci interpretativnog obilježja relativnog polariteta bez obzira na tip obilježja. VP elipsa iza pomoćnih glagola uslijedit će u trenutku kad dođe do provjeravanja obilježja relativnog polariteta pomjeranjem pomoćnog glagola u poziciju Pol^0 . Leksički popunjen upravni član Pol^0 bit će licensor elipse, a elipsa će obuhvatiti sve čvorove s kojima ovaj upravni član uspostavlja odnos c-nadređenosti. U trenutku elipse elidirana struktura postaje nedostupna za derivaciju, čime se blokiraju sva potencijalna pomjeranja u toj strukturi. Nakon elipse pomoćni glagoli

kao nosioci interpretativnog obilježja glagolskog vremena nastavljaju svoje dalje pomjeranje u T⁰. Da bi se provjerilo obilježje [isto] na upravnom članu Pol⁰, dvije tvrdnje na nivou složene rečenice moraju biti sintaksički i semantički paralelne. Ako je npr. klausa koja je antecedent u potvrdnom obliku, obilježje relativnog polariteta [isto] bit će provjereno samo ako je i pomoćni glagol u klauzi koja sadrži elipsu u tom obliku (up. *Ja sam napisala zadaću, a i on je [napisao zadaću]*). Također negirana klausa u antecedentu zahtijeva da i klausa obuhvaćena elipsom sadrži negaciju, inače obilježje [isto] neće moći biti provjereno (up. *Ja nisam napisala zadaću, a ni on nije [napisao zadaću]*). S druge strane obilježje relativnog polariteta [suprotno] bit će provjereno samo ako je tvrdnja u klauzi s elipsom sintaksički i semantički suprotstavljena tvrdnji u antecedentu, odnosno ako se pomoćni glagoli na nivou složene rečenice kao licensorsi elipse razlikuju po kategoriji potvrdnost/odričnost (up. *Ja sam napisala zadaću, a on nije [napisao zadaću]*).

VP elipsa iza modalnih glagola u bosanskom jeziku definira se kao elipsa modalnog komplementa budući da se u poziciji komplementa modalnog glagola pojavljuje i glagolska fraza ali i klauzalni komplement. Analiza je obuhvatila deontičku i epistemičku modalnost, pri čemu se nastojalo utvrditi očituju li se značenjske razlike između ovih dviju vrsta modalnosti sintaksički. Zapaženo je da i deontički i epistemičkomodalni glagoli u bosanskom jeziku pripadaju strukturama podizanja, što znači da je subjekt koji se fonetski ostvaruje uz modalni glagol pomjeren iz pozicije subjekta dopunskog leksičkog glagola u poziciju subjekta modalnog glagola. U strukturnom pogledu međutim deontička i epistemička modalnost pokazuju se i različitim. Provedena analiza potvrdila je hipotezu da deontički modalni glagoli sa svojom dopunom čine monoklauzalnu strukturu i projiciraju jedinstvenu CP domenu, dok epistemičkomodalni glagoli kao svoj komplement uzimaju propoziciju koja projicira vlastitu CP domenu. Tako je komplement deontičkog modalnog glagola uvijek glagolska fraza, a epistemičkoga klauza. Ova strukturna razlika uzrokuje i različito ponašanje enklitika u komplementu deontičkog i bezličnog epistemičkomodalnog glagola. Dok će kriterij „druge pozicije“ enklitika u strukturama s bezličnim epistemičkomodalnim glagolom biti ispunjen čim se enklitika nađe iza komplementizatora *da* (usp. *Mora da ga Nihada voli* / **Mora da Nihada ga voli*), u slučaju deontičke upotrebe modalnog glagola enklitika će biti pomjerena u poziciju iza prvog elementa u linearnom poretku (usp. *Nihada ga mora voljeti* / *Nihada ga mora da voli* / **Nihada mora ga da voli*). Međutim i u konstrukcijama s epistemičkomodalnim glagolom u ličnom obliku enklitika se može pomjeriti u drugu poziciju u linearnom poretku, što se objašnjava specifičnom pozicijom ovih glagola i transparentnošću njihove CP domene (usp. *On ih mora vidjeti (jer sjede prekoputa njega)*). Elipsu komplementa deontičkih modalnih glagola omogućava modalni glagol kao nosilac interpretativnog obilježja relativnog polariteta, pa se elipsa dešava u trenutku kad se taj glagol pomjeri u poziciju Pol⁰ provjeravajući obilježje [isto] ili [suprotno]. Obilježje [isto] bit će provjereno ako tvrdnje u antecedentu i u klauzi s elipsom ispunjavaju uvjet paralelizma, dok obilježje [suprotno] može biti provjereno ako postoji gramatička suprotnost između antecedenta i strukture s elipsom (usp. *Dunja nije željela pogledati film, a Amila želi [pogledati film]*), ali i ako se modalni glagoli na nivou složene rečenice doživljavaju kao značenjski suprotstavljeni (*ja želim – ti moraš*), pri čemu značenjski kontrast ne podrazumijeva oštro suprotstavljanje, odnosno apsolutnu polarizaciju modalnog značenja. Obilježje [suprotno] bit će provjereno i u onim primjerima u kojima se klauze na

nivou složene rečenice razlikuju u pogledu konstituentne strukture ali i po gramatički kodiranoj afirmaciji i negaciji (usp. *Ja nisam napisala zadaću, ali ti moraš [napisati zadaću]*). Nadalje interpretativno obilježje relativnog polariteta omogućit će deontičkom modalnom glagolu da licencira elipsu svoga komplementa čak i kad taj glagol ulazi u derivaciju u nefinitnom obliku i ne pomjera se u T⁰ (usp. *Oni nisu na vrijeme predali projekt, ali ja ću morati [na vrijeme predati projekt]*). S druge strane elipsa komplementa epistemičkomodalnih glagola rezultira neprihvatljivim rečenicama (usp. **Mora da je on završio projekt, a mora [da si i ti završio projekt]*). Epistemička interpretacija modalnog glagola zahtijeva fonetsku zastupljenost finitnog elementa u komplementu ovoga glagola. Kad je taj uvjet zadovoljen, modalni glagol može poprimiti epistemičku interpretaciju (usp. *Mora da je on završio projekt, a mora da si i ti [završio projekt]*). Međutim kad je finitni element fonetski realiziran, govorimo o VP elipsi koju licencira pomoćni glagol u poziciji upravnog člana fraze polariteta PolP, a ne o klauzalnoj elipsi koju licencira modalni glagol. Čak i kad je finitni element u komplementu epistemičkomodalnog glagola fonetski zastupljen, gramatička prihvatljivost rečenice nakon elipse zavisi i od nekih drugih strukturnih elemenata. Ta je gramatička prihvatljivost determinirana elementima *i*, *ni* i *također* u komplementu epistemičkomodalnog glagola (usp. *Mora da je on završio projekt, a mora da si i ti [završio projekt]*; *Mora da je on završio projekt, a mora da si (i) ti [završio projekt]*, *također*; *Mora da on nije završio projekt, a mora da ni ti nisi [završio projekt]*; **Mora da je on završio projekt, a mora da si ti [završio projekt]*). Sve navedene čestice predstavljaju sintaksičke markere specifičnog semantičkog odnosa koji se uspostavlja između strukture koja je antecedent i one koja sadrži neku od ovih čestica. Budući da neka struktura može istovremeno sadržavati i česticu *i* (*ni*) i česticu *također*, iznesena je pretpostavka da se radi o funkcionalno različitim jedinicama koje nisu međusobno zamjenjive, a ta je pretpostavka zatim i dokazana. Iako postoji uvriježeno mišljenje da epistemičkomodalni glagol može poprimiti epistemičku interpretaciju samo ako elipsom nije obuhvaćen finitni element u klauzalnom komplementu ovoga glagola, provedena analiza pokazala je da je u bosanskom jeziku ipak moguća CP elipsa koju licencira bezlični epistemičkomodalni glagol. S druge strane zaključuje se da epistemičkomodalni glagol u ličnom obliku u bosanskom jeziku ne može biti licensor elipse svoga komplementa, što je prvenstveno uvjetovano njegovom pozicijom u strukturi rečenice ali i činjenicom da epistemička interpretacija struktura s modalnim glagolom u ličnom obliku općenito zahtijeva specifičan kontekst.

Osim pomoćnih i modalnih glagola VP elipsu u bosanskom jeziku licenciraju i drugi glagoli koji mogu biti nosioci interpretativnog obilježja polariteta. Pokazano je da je VP elipsa u bosanskom jeziku moguća i iza faznih glagola (up. *On je počeo pisati projekt, a mi ćemo nastaviti [pisati projekt]*) i da ovi glagoli u strukturi koja sadrži elipsu provjeravaju obilježje [suprotno] pomjerajući se u poziciju Pol⁰. Budući da se faznim glagolima kodiraju različite faze vršenja glagolske radnje, kontrast između ovih glagola ne podrazumijeva oštro suprotstavljanje pa se fazni glagoli kao i modalni mogu kombinirati s česticom *također* (up. *On je počeo pisati projekt, a mi ćemo također nastaviti [pisati projekt]*). Faznost ne predstavlja polariziranu veličinu, već kontinuum, a fazni glagoli kao nosioci obilježja [suprotno] isključivo signaliziraju prelazak s jedne faze radnje na drugu, pri čemu se taj prelazak u kontekstu ipak interpretira kao nova informacija. Sličnost s faznim glagolima pokazuju i neki drugi glagoli u bosanskom jeziku koji, uspostavljajući specifičan značenjski odnos prema glagolu u

antecedentu, mogu licencirati elipsu (npr. *potvrditi*; usp. *Ja sam pretpostavila da ti ne govoriš istinu, a ona je potvrdila [da ti ne govoriš istinu]*).

U zaključku se može istaknuti da je ova doktorska disertacija, kroz analizu strukturnih elemenata koji u bosanskom jeziku mogu licencirati elipsu glagolske fraze kao i specifičnih informacijskih uvjeta koji omogućavaju navedeni tip elipse, ponudila pregled osnovnih obrazaca VP elipse u bosanskom jeziku posmatrajući elidiranje kao posljedicu direktnog preslikavanja informacijskih obilježja na sintaksičku strukturu rečenice. Iako je za analizu i opis različitih primjera VP elipse u bosanskom jeziku predložen jedinstveni pristup po kojem ovaj tip elipse licencira strukturni element koji može provjeriti obilježje polariteta, složenost gramatičkog sistema bosanskog jezika kao i nedovoljna istraženost utjecaja informacijskog kodiranja na sintaksičku strukturu rečenice ograničila je istraživanje usmjeravajući ga na tipična ostvarenja elipse glagolske fraze koja su detaljno istražena i u drugim jezicima (npr. engleskom, ruskom, francuskom). Spoznaje i rezultati do kojih je kandidatkinja u ovoj disertaciji došla u velikoj su mjeri rasvijetlili fenomen elipse u bosanskome jeziku, pogotovo elipse glagolske fraze, ali su također otvorili i nova pitanja i perspektive iz kojih bi ovu vrlo značajnu jezičku pojavu trebalo istraživati u budućnosti.

II

Prezentacija radne verzije doktorske disertacije *Elipsa u složenoj rečenici u bosanskom jeziku* kandidatkinje Elmire Resić održana je 15. 7. 2024. godine s početkom u 10:00 sati. Kandidatkinja je u svome izlaganju obuhvatila sve ključne aspekte problema koji je istraživala te predstavila glavne spoznaje i rezultate do kojih je došla. U razgovoru s kandidatkinjom članovi Komisije iznijeli su svoja mišljenja i zapažanja te zatražili dodatna pojašnjenja nekih pitanja. Među važnijim pitanjima o kojima se razgovaralo bila su sljedeća:

- predsjednik Komisije prof. dr. Halid Bulić:

1. Potrebno je postupiti prema svim sugestijama i uputama datim uz tekst radne verzije i napraviti odgovarajuće izmjene.

- član Komisije prof. dr. Ismail Palić:

1. U dijelu gdje je riječ o elipsi modalnih glagola potrebno je obraditi lične (personalne) konstrukcije s epistemičkomodalnim značenjem.
2. Potrebno je postupiti prema svim sugestijama i uputama datim uz tekst radne verzije i napraviti odgovarajuće izmjene.

- član Komisije prof. dr. Nedžad Leko:

1. Veliki broj stabala ima jednu ili više grešaka u oznakama čvorova (npr. NUMP', a trebalo bi NUM'; AGRP', a trebalo bi AGR'; T, a trebalo bi T'; V, a trebalo bi V'; PolP', a trebalo bi Pol'; v, a trebalo bi v'; ToP', a trebalo bi Top'; C, a trebalo bi C'); to su manje tehničke greške koje treba otkloniti. Potkrala se i jedna krupnija greška. Stablo je na strani 60 pogrešno, odnosno čvor T (*shouldn't*) uvršten je na desnoj umjesto na lijevoj strani, tako da bi linearizacija te hijerarhijske strukture dala negramatičnu rečenicu u engleskom: **Visit John tomorrow shouldn't*. Prema tome potrebno je za finalnu verziju disertacije detaljno pregledati sva stabla i otkloniti tehničke i druge greške u oznakama pojedinih čvorova.

2. Veliki broj referenci koje se navode u tekstu disertacije nije naveden u popisu literature (to se posebno odnosi na sekciju 1.6). Potrebno je detaljno pregledati, popraviti (između ostalog i greške u abecednom popisu jedinica) i dopuniti popis literature.
3. Potrebno je postupiti prema svim sugestijama i uputama datim uz tekst radne verzije i napraviti odgovarajuće izmjene.

Kandidatkinja je na postavljena pitanja dala odgovore, razgovarala s članovima Komisije o iznesenim primjedbama, nakon čega je definirano kakve je izmjene u disertaciji potrebno napraviti. Presentacija radne verzije doktorske disertacije okončana je u 11:00 sati, a Komisija ju je ocijenila uspješnom.

III

Nakon prezentacije radne verzije doktorske disertacije kandidatkinja Elmira Resić u zakonskom je roku predala korigiranu radnu verziju doktorske disertacije pod naslovom *Elipsa u složenoj rečenici u bosanskom jeziku*, koja je izmijenjena u skladu sa svim primjedbama, prijedlozima i zahtjevima koje su članovi Komisije iznijeli prilikom prezentacije radne verzije disertacije. Komisija je zadovoljna učinjenim izmjenama i konstatira da su u korigiranoj radnoj verziji doktorske disertacije uvažene sve date preporuke.

IV

Korigirana radna verzija doktorske disertacije pod naslovom *Elipsa u složenoj rečenici u bosanskom jeziku* kandidatkinje Elmile Resić podvrgnuta je redovnom postupku provjere primjenom softvera za detekciju potencijalnog plagijarizma na Univerzitetu u Sarajevu. U izvještaju nakon provedenog postupka br. 0101-9137/24 od 18. 9. 2024. navodi se postotak podudaranja od 12%. Komisija je nakon toga detaljnom analizom utvrdila da postoje dva izvora gdje se uočava nešto veća podudarnost. Prvi je kandidatkinjin objavljeni rad "Glagolske sintagme u bosanskom jeziku i sintaksički proces elipse" (2022, *Fluminensia* 34), gdje je utvrđena podudarnost od 4%. Drugi je izvor doktorska disertacija odbranjena na Sveučilištu u Zagrebu kandidatkinje Irine Masnikose pod naslovom *Analiza i procesuiranje elipse glagolske skupine u hrvatskome jeziku*, s podudarnošću od 1%. Komisija zaključuje da je utvrđeni indeks podudarnosti od 12% nerealan zato što je u njega uključen velik broj referenci i primjera rečenica iz engleskog jezika. Komisija smatra da bi indeks realne podudarnosti mogao biti oko 5%, od čega 4% otpada na spomenuti ranije objavljeni rad kandidatkinje od 30 stranica iz kojeg je međutim preuzeto i iskorišteno 2.793 riječi (prema izvještaju). Na osnovu svega rečenog Komisija zaključuje da je korigirana radna verzija doktorske disertacije pod naslovom *Elipsa u složenoj rečenici u bosanskom jeziku* kandidatkinje Elmile Resić uspješno prošla postupak provjere primjenom softvera za detekciju potencijalnog plagijarizma na Univerzitetu u Sarajevu, odnosno da stupanj utvrđene podudarnosti s drugim izvorima ⁸ upućuje na plagijat.

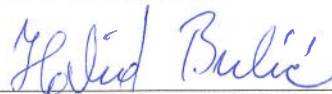
V

Na temelju svega iznesenoga, a u skladu s članom 43 Pravila studiranja za treći ciklus studija na Univerzitetu u Sarajevu, Komisija sa zadovoljstvom Vijeću Filozofskoga fakulteta Univerziteta u Sarajevu dostavlja Izvještaj s pozitivnom ocjenom doktorske disertacije

kandidatkinje Elmile Resić pod naslovom *Elipsa u složenoj rečenici u bosanskom jeziku*, zajedno s korigiranom radnom verzijom doktorske disertacije, koja se stavlja na uvid javnosti.

Sarajevo, 21. 10. 2024.

K O M I S I J A

1. Prof. dr. Halid Bulić, predsjednik

2. Prof. dr. Ismail Palić, član

3. Prof. dr. Nedžad Leko, član

Izveštaj usvojena na e-sjednici Vijeća doktorskog studija
dana 24. 11. 2024. godine.

